

שרות חוֹרֵיט לַאֲקוּחוֹת הַחֵרִיט

2054 (34)
דצמבר 2022

א.ג.נ.,

הנדון: רווחים וקיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים

1. מבוא

כמדי שנה, יש לשים דגש לנושא קיזוז ההפסדים מניירות ערך (סחירים ושאינם סחירים), בהנחה שמדובר בהפסד הוני ולא הפסד עסקי/פירוטי.

תשומת הלב במיוחד לנושאים הבאים:

- (1) הפסד הון מוכר רק אם מומש בפועל (דהיינו, נייר הערך נמכר עד לסוף שנת 2022).
- (2) ניתן לקזז הפסדי הון שוטפים ומועברים משנים קודמות (לרבות הפסדי הון מניירות ערך סחירים), כנגד רווח הון ממכירת נכס כלשהו שנוצר השנה (לרבות מנייר ערך סחיר או משבח).
- (3) ניתן לקזז הפסדי הון שוטפים מניירות ערך שנמכרו בשנת 2022 גם כנגד ריבית ודיבידנד מניירות ערך (בכפוף לתנאים שיפורטו להלן).
- (4) לא ניתן לקזז הפסד הון במכירת נייר ערך הנקוב במט"ח או צמוד למט"ח בגובה מרכיב הירידה בשער החליפין. כמו כן, אין אפשרות לניכוי או קיזוז הפסד מהפרשי שער חליפין, מול רווח מריבית בפיקדון מטבע חוץ.
- (5) בפסק דין אור שרה (ע"א 1038/17) של ביהמ"ש העליון מיום 6.5.2018 נפסק כי המדד הרלוונטי להצמדת עלות הרכישה של נייר ערך הנקוב במט"ח לצורך חישוב רווח הון ממכירתו **בחברה משפחתית** הוא מדד המחירים לצרכן (כמו בחברה רגילה ולא כמו אצל יחיד).
- (6) לעניין הכרה בהפסדי הון, תשומת הלב לכך שבתי המשפט מחמירים בהכרה בהפסדי הון בשל מכירת מניות לצד קשור כשעסקת ההפסד נעשית בסמוך לעסקת רווח ההון או בשל מחילת חובות לחברות פעילות קשורות.

2. שיעור המס על הכנסות פיננסיות ורווחי הון בידי יחיד

- שיעור המס המוטל על רווח הון ריאלי (בגין נכס שנרכש החל מיום 1 בינואר 2003), ריבית ריאלית ודיבידנד (שאינו ממפעל מאושר, ממפעל מוטב, ממפעל מועדף או ממפעל מועדף טכנולוגי), בידי יחיד לא יעלה על 25%¹, בין אם מקורם בנכס נסחר בבורסה (בישראל או מחוצה לה) ובין אם לאו, בין אם באפיקי השקעה המנוהלים בידי מוסד בנקאי ובין אם לאו, ובלבד שהיחיד אינו בעל מניות מהותי בחברה המהווה מקור להכנסתו זו.

¹ שיעור זה הינו בתוקף מיום 1 בינואר 2012. על החלק היחסי של רווח ההון שאינו מנייר ערך סחיר ושל הריבית, המיוחס לתקופה שלפני מועד זה-20%.

- אם היחיד הינו בעל מניות מהותי בחברה המהווה מקור להכנסה, יחול שיעור מס שלא יעלה על 30% בגין רווח הון ריאלי² ובגין דיבידנד ושיעור מס שולי בגין הכנסה מריבית. לפיכך, רצוי שבעל מניות מהותי המחזיק באג"ח של החברה ישקול למכור את האג"ח לפני קבלת הריבית ולהתחייב במס של 30%, במקום המס השולי שיחול על הריבית.
 - ריבית באפיקי השקעה שקליים נומינליים ורווחי הון ממכירת אגרת חוב, נייר ערך מסחרי, מלווה או הלוואה, שאינם צמודים למדד, יחויבו במס בידי היחיד, בשיעור שלא יעלה על 15%, ובלבד שהיחיד אינו בעל מניות מהותי בחברה המהווה מקור להכנסתו זו.
 - **בחינת אפשרות לנכות את הוצאות המימון הריאליות בחישוב רווח מניירות ערך** - לפי סעיף 101א(ב) לפקודה, ישנו מסלול של תשלום מס, הקובע, שאם יחיד תבע ניכוי הוצאות ריבית ריאלית והפרשי הצמדה בחישוב הרווח ממכירת ניירות ערך, אזי יחויב רווח ההון במס בשיעור של 30% (33% אם חל גם מס נוסף של 3% על הכנסות גבוהות, דהיינו הכנסות מכל מקורות ההכנסה של היחיד העולות על 663,240 ש"ח בשנה - מעודכן לשנת 2022).
- לפיכך, לגבי בעל מניות מהותי, החייב ממילא במס של 30% (או 33% אם חל גם מס הכנסות גבוהות), רצוי שישקול לתבוע בניכוי את הוצאות המימון הריאליות כנגד רווחיו. אולם, גם לנישום יחיד רגיל, החייב במס של 25% (או 28% אם חל גם מס הכנסות גבוהות) ויש לו הוצאות מימון ריאליות, כדאי לשקול, האם עדיף לו לבחור במסלול של שיעור מס של 30% / 33% (במקום 25%/28%), תוך הפחתת הוצאות המימון שהיו לו בגין רכישת הניירות.

3. קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים - יחידים

3.1 כללי קיזוז הפסדי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה לגבי יחידים קובעים כדלקמן:

קיזוז הפסדי הון מועברים	קיזוז הפסדי הון בשנת המכירה	מכירה החל מיום 1 בינואר 2006
קיזוז הפסד ההון המועבר הון כלשהו כנגד רווח הון כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים) וּגַם כנגד (א) הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך. (ב) הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים (סחירים או לא סחירים) ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על שיעור מס של 25%.	קיזוז הפסד ההון השוטף כנגד רווח הון כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים) וּגַם כנגד (א) הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך. (ב) הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים (סחירים או לא סחירים) ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על שיעור מס של 25%.	מכירה שבוצעה עד 31 בדצמבר 2005 וההפסד בגינה טרם קוזז עד לאותו מועד (וגם לא עד לתחילת השנה הנבחנת - 2022)
קיזוז הפסד ההון המועבר כנגד רווח ממכירת כל נייר ערך (סחיר או לא סחיר) וכן כנגד ריבית או דיבידנד, ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על 20%.	לא רלוונטי	מכירה שבוצעה עד 31 בדצמבר 2005 וההפסד בגינה טרם קוזז עד לאותו מועד (וגם לא עד לתחילת השנה הנבחנת - 2022)

יצוין, שהפסד הון ממכירת נכס מחוץ לישראל (לרבות נייר ערך זר), ושאינו היה רווח היה מתחייב במס בישראל, ניתן לקיזוזו כנגד רווח הון בישראל, ואולם הוא יקוזז תחילה כנגד רווח הון מחוץ לישראל.

יצוין, כי בפקודה לא נקבע סדר קיזוז הפסדים מניירות ערך. דהיינו, לא נקבע, שיש לקזז תחילה הפסדי הון כנגד רווחי הון ורק אחר כך לקזז ריבית ודיבידנד.

² שיעור זה הינו בתוקף מיום 1 בינואר 2012. על החלק היחסי המיוחס לתקופה הקודמת ליום 1.1.2012, כל עוד המניה אינה סחירה ונרכשה החל משנת 2003 - 25%.

מאחר שהפסדי (או רווחי) הון מוכרים רק על בסיס מימוש, לגבי יחידים המחזיקים בניירות ערך שטמון בהם הפסד, ומנגד יש להם רווחי הון מסוג כלשהו לרבות שבח ו/או ריבית או דיבידנד, **מומלץ לשקול למכור את ניירות הערך עד תום שנת 2022 ולקזז את ההפסד בגינם כנגד אותם מקורות.**

3.2 לא ניתן לבצע קיזוז כנגד דיבידנד (או ריבית) שמקבל יחיד בעל מניות מהותי בחברה המשלמת - מאחר ששיעור המס החל על דיבידנד לבעל מניות מהותי הינו 30% (ועל ריבית מהחברה שבה הוא בעל מניות מהותי-מס שולי), **לא ניתן לקזז הפסדי הון מניירות ערך סחירים (שאינם מהחברה בה הוא בעל מניות מהותי) כנגד דיבידנד או ריבית שמקבל בעל מניות מהותי מניירות ערך מהחברה שהוא בעל מניות מהותי בה, בשל המגבלה שחלה על קיזוז כנגד דיבידנד ששיעור המס בגינו עולה על 25% (השיעור הקבוע בסעיפים 125ב(1) - דיבידנד, או 125ג(ב) - ריבית).**

3.3 דרכים נוספות לקיזוז הפסדים - קיזוז כנגד דיבידנד אינה הדרך היחידה לקיזוז הפסדי הון. משקיעים רבים שמוכרים את מניותיהם מעוניינים להפקיד את כספם באפיקים סולידיים. יצוין, כי אם נוצרו להם הפסדי הון כתוצאה ממכירת ניירות ערך סחירים והם יפקידו את תמורת המכירה בתוכניות חיסכון או בפיקדונות שקליים (מכשירים שאינם נחשבים לניירות ערך), הריבית שתיצבר לזכותם לא תקוזז כנגד אותם הפסדים. לפיכך, רצוי שאותם משקיעים ישקלו להשקיע את כספם באפיקים סולידיים אחרים הנחשבים לניירות ערך כגון: אג"ח מדינה, מק"מ או קרנות נאמנות כספיות/שקליות פטורות, שכן התשואה בגינם תקוזז כנגד הפסדי ההון השוטפים שנוצרו להם בשל מכירת ניירות ערך סחירים.

4. רווחים והפסדים מניירות ערך סחירים - בידי חברות

4.1 כללי:

מכירת ניירות ערך סחירים, נחשבת כרווח הון לפי חלק ה' לפקודה או כהכנסה פירותית בהתאם למבחני סיווג ההכנסות שהותוו בפסיקה ובפקודה, לרבות לעניין קיזוז הפסדים, ואלה ממוסים בשיעור מס החברות הרגיל (23% החל מיום 1 בינואר 2018 ואילך).

4.2 ניירות ערך סחירים שטמון בהם הפסד המוחזקים על-ידי חברות:

- "הפסד ריאלי" ממכירת ניירות ערך כהגדרתו בסעיף 6 לחוק התיאומים, שטרם קוזז עד לתום שנת 2005, יקוזז לפי הוראות המעבר רק כנגד רווח ממכירת נייר ערך הנסחר בבורסה.
- הפסד מניירות ערך סחירים שנמכרו בשנת 2006 ואילך - ההפסד בגינם יקוזז בשנת המכירה כנגד רווח הון ריאלי כלשהו (לרבות מנכסים לא סחירים) וגם כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך, וכן כנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים (סחירים או לא סחירים) ובלבד ששיעור המס עליהם אינו עולה על שיעור המס החל על פי סעיף 126(א) לפקודה (23% החל מיום 1 בינואר 2018).³
- אם ניירות ערך הסחירים יימכרו בהפסד בשנת 2022 ולא ניתן יהיה לקזז השנה את אותו הפסד כאמור לעיל, אזי בשנת 2023, קיזוז הפסד ההון המועבר יותר כנגד רווח הון כלשהו, לרבות מנכסים לא סחירים (אך לא, כנגד ריבית ודיבידנד).
- **לפיכך אם התקבל/ יתקבל השנה ריבית או דיבידנד (אם הוא חייב במס), כמפורט לעיל, רצוי לשקול לממש ניירות ערך שטמון בהם הפסד, כבר השנה.**
- תשומת לב, לסעיף 94 לפקודה לפיו, במכירת מניה על-ידי חבר בני אדם, יופחת מסכום הפסד ההון בשל המכירה, דיבידנד שהתקבל בשל המניה, במשך 24 החודשים שקדמו למכירה, אך לא יותר מסכום ההפסד.

³ החל משנת המס 2010 למגבלה זו אין משמעות לגבי חברות.

לפיכך, אם רוצים למכור מניה שטמון בה הפסד, ובגין המניה חולק דיבידנד, רצוי לשקול את דחיית המכירה עד לחלוף 24 החודשים.

- במקרה של הפסד ממכירת נייר ערך, ניתן להוסיף לו גם הפסד ריאלי לפי סעיף 9(ג) לחוק התיאומים (מחושב רק עד לסוף 2007, בהתאם להוראות המעבר לביטולו של חוק התיאומים).

4.3 ניירות ערך שטמון בהם רווח המוחזקים על-ידי חברות:

רווח מניירות ערך המסווג כרווח הוני (ייתכנו גם רווחים מניירות ערך המסווגים כפירותיים בהתאם למבחני סיווג הרווחים), ניתן לקזז מולו הפסד עסקי שוטף. עם זאת, לא ניתן לקזז הפסד עסקי מועבר משנים קודמות כנגד רווח ריאלי מנייר ערך אשר סווג כרווח הון, אם אינו "רווח הון בעסק".

לפיכך, אם יש הפסד עסקי שוטף בשנת המס הנוכחית (2022) ולא צפוי בשנה הבאה הפסד הון או הפסד עסקי שוטף, רצוי לשקול מימוש של נייר ערך סחיר שטמון בו רווח כבר בשנת המס 2022.

מבחינה מיסויית, השקעה של חברה במק"מ עדיפה בדרך כלל על השקעה בפיקדון בנקאי, מאחר ש: (א) ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך כנגד רווח ממכירת מק"מ (יצוין כי מכירת המק"מ לפני מועד פדיונו תסווג כאירוע מס של רווח הון ואילו פדיון המק"מ יסווג כהכנסה מדמי ניכיון); (ב) המס על המק"מ מוטל על מרכיב הרווח הריאלי בלבד.

4.4 סדר קיזוז הפסדים בשנת 2022 אצל חברות - דוגמא

ש"ח	נתונים
(1,000)	הפסד מועבר משנים קודמות מני"ע
600	רווח ממכירת מניות X בע"מ
(1,500)	הפסד ממכירת מניות Y בע"מ
(900)	סה"כ רווח (הפסד) שוטף- נטו
1,600	הכנסות מריבית בגין אג"ח סחיר
700	סה"כ רווחים בשנת 2022

סדר קיזוז ההפסדים			
אפשרות א' ("האפשרות הנאיבית")	ש"ח	אפשרות ב' ("האפשרות המועדפת")	ש"ח
הכנסות מריבית בגין אג"ח	1,600	הכנסות מריבית בגין אג"ח	1,600
בניכוי: הפסדים שוטפים מני"ע (נטו)	(900)	בניכוי הפסדים שוטפים מני"ע Y בע"מ	(1,500)
הכנסות מריבית בגין אג"ח לאחר קיזוז	700	הכנסות מריבית בגין אג"ח לאחר קיזוז	100
		רווחים ממכירת מניות X בע"מ	600
		בניכוי: הפסדים מועברים מני"ע משנים קודמות	(1,000)
יתרת הפסדים מני"ע להעברה לשנים הבאות	(1,000)	יתרת הפסדים מני"ע להעברה לשנים הבאות	(400)
סה"כ מס לתשלום (23% X 700)	161	סה"כ מס לתשלום (23% X 100)	23

5. נקודות נוספות לתשומת לב לגבי השקעה בשוק ההון

- **ייחוס עלויות רכישה למכירה בשיטת הייחוס הספציפי** - התקנות קובעות לגבי ניירות ערך שנרכשו במספר מועדים ולאחר מכן נמכר חלק מהם, שייחוס עלויות למכירות יהיה לפי שיטת "ראשון נכנס - ראשון יוצא". יחד עם זאת, החוק מאפשר גם ייחוס ספציפי, בכפוף להנחת דעתו של פקיד השומה. לשם כך יש צורך שהרכישה תבצע בחשבון אחר ולכן מומלץ לקנות ניירות ערך בזמנים שונים במספר חשבונות בכדי לאפשר גמישות בייחוס עלויות.
- **פירוק חברה פרטית שנוצרו בה הפסדים לצורך דיווח על הפסד הון וקיזוז כנגד רווחי הון ודיבידנדים וריבית מהשקעות בשוק ההון** - נישומים לא מעטים מחזיקים במניות של חברות פרטיות שהפסיקו את פעילותן וצברו הפסדים כתוצאה מפעילות כושלת. הפסד בגין אובדן השקעה כזו יוכר כהפסד הון רק בעת מכירת המניות לצד ג' או פירוק החברה.
- **דיבידנד שהתקבל שלא מתוך רווחים (הפחתת הון)** - ישנם משקיעים שקיבלו בשנה החולפת דיבידנד מחברות שחילקו את אותם דיבידנדים שלא מתוך רווחים, אלא במסגרת הפחתת הון באישור בית המשפט. בהתאם להוראות רשות המיסים, ניכוי המס במקור בוצע ממלוא סכום הדיבידנד שחולק מבלי שיוחסה עלות (מלאה או יחסית), בהתחשב בכך שמדובר בהפחתת הון ולא בחלוקת דיבידנד מתוך רווחים. במקרים מסוימים, משקיעים אלו רשאים לדרוש ייחוס עלויות לאותו דיבידנד ולבקש החזר מס (מלא או חלקי) בגין המס שנוכה במקור, זאת כמובן באמצעות הגשת דוח למס הכנסה.
- **השקעה בחברות בעלות מדיניות של חלוקת דיבידנד** - ישנם משקיעים הפועלים באמצעות חברה בע"מ ונוצרים לחברה שבבעלותם עודפי מזומנים בקופה והמטרה היא להשקיע מזומנים אלו בשוק ההון. משקיעים אלו ייטיבו לעשות אם ישקיעו עודפי מזומנים אלו בשוק ההון במניות של חברות בעלות מדיניות קבועה של חלוקת דיבידנד מתוך הרווחים השוטפים. דיבידנד זה, המתקבל בידי חברה ישראלית, פטור ממס בידי החברה המקבלת (אם מקור הדיבידנד אינו ממפעל מאושר, ממפעל מוטב, או מהכנסות שנצמחו מחוץ לישראל) ובכך יש יתרון להחזיק השקעות אלו באמצעות חברה בע"מ ולא באמצעות יחיד. ואולם, לאור תיקון 235 לפקודה בנושא מיסוי חברת מעטים ובעל מניות בה ("חברות ארנקי"), יש לבחון האם היחיד רשאי בכלל לפעול באמצעות חברה לעניין מיסוי מקור.

בכבוד רב,

הוכן בלשכת רואי חשבון בישראל